

Servicenämnden

Delegationsordning
2019-08-26

Delegationsordning för Servicenämnden i Lunds kommun

Antagen av servicenämnden den 18 september 2019.

Innehållsförteckning

1. Förkortningar	3
1.1 Befattningar och organ	3
1.2 Övriga förkortningar	3
2. Servicenämnden och serviceförvaltningen.....	4
3. Delegation.....	5
3.1 När beslutanderätt får delegeras	5
3.2 Innebörden av ett delegationsbeslut.....	5
3.3 Vidaredelegation	5
3.4 Skillnad mellan delegationsbeslut och verkställighetsåtgärder.....	5
3.5 Skillnad mellan fullmakt och delegering.....	6
3.6 Undertecknande av handlingar	6
3.7 Anmälan av beslut	7
4. Uppdatering och tolkning av delegationsordningen	7
5. Delegationsordning	8
5.1 Beslut enligt kommunallagen	8
5.2 Hantering av sekretessbelagda handlingar	8
5.3 Personuppgiftsärenden.....	8
5.4 Yttranden.....	9
5.5 Personalärenden	10
5.6 Ekonomiärenden	11
5.7 Upphandling	12
5.8 Köp/försäljning och andra beslut gällande investeringar i fastigheter, lokaler och bostäder	12
5.9 Nyttjanderätter (hyresavtal, arrenden, leasing mm)	13
5.10 Försäljning av tjänster och entreprenader	14
5.11 Samverkansavtal	15

1. Förkortningar

1.1 Befattningar och organ

AOC	Affärsområdeschef
EkoC	Chef för ekonomistaben
Serv dir	Servicedirektör
SNAU	Servicenämndens arbetsutskott
SNPR	Servicenämndens presidium
SNOrdf	Servicenämndens ordförande
StabC	Chef för staben

1.2 Övriga förkortningar

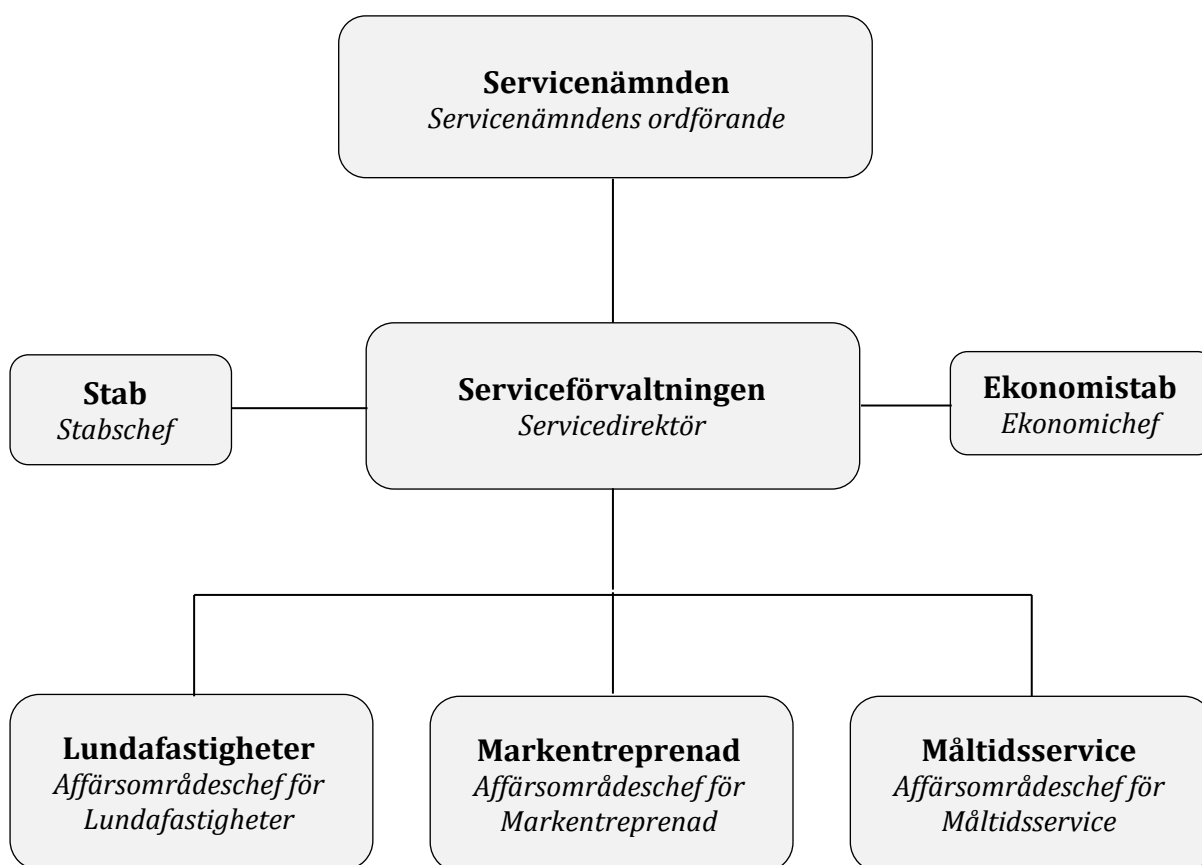
AB 17	Allmänna Bestämmelser. Nu gällande allmänna bestämmelser till kollektivavtal som Sveriges kommuner och Landsting tecknat med bland annat Svenska Kommunalarbetsareförbundet.
AML	Arbetsmiljölagen (1977:1160)
BrL	Bostadsrättslag (1991:614)
GDPR	The General Data Protection Regulation, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).
JB	Jordabalken (1970:994)
kap	kapitel
KL	Kommunallag (2017:725)
LAS	Lag (1982:80) om anställningsskydd
LFF	Lag (1974:358) om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen
LOU	Lag (2016:1145) om offentlig upphandling
mnkr	miljoner kronor
OSL	Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
PBL	Plan- och bygglag (2010:900)
TF	Tryckfrihetsförordningen (1949:105)
tkr	tusen kronor

2. Servicenämnden och serviceförvaltningen

Servicenämnden består av demokratiskt valda ledamöter. Servicenämndens ordförande, vice ordförande och andra vice ordförande utgör också servicenämndens presidium.

Servicenämnden bedriver verksamhet genom serviceförvaltningen. Serviceförvaltningens uppgift är att tillgodose Lunds kommuns övriga förvaltnings behov av service.

Bilden nedan illustrerar servicenämnden och serviceförvaltnings organisation. Därtill är respektive affärsområde indelat i olika avdelningar och enheter.

3. Delegation

3.1 När beslutanderätt får delegeras

En kommunal nämnd kan enligt KL (6 kap 37 § och 7 kap) ge nämndens presidium, ett utskott, en ledamot eller en anställd i uppdrag att besluta istället för nämnden.

Nämnden kan delegera beslutanderätten antingen genom att fatta ett *särskilt beslut* eller genom att fatta beslut om en *delegationsordning*. I en delegationsordning överförs beslutanderätten i flera olika ärenden till flera olika befattningar/delegater.

Enligt KL (6 kap 38 §) får beslutanderätten inte delegeras i:

1. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
2. framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut som fattats av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats (gäller med andra ord inte om delegat fattat det överklagade beslutet),
3. ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
4. ärenden som väckts genom medborgarförslag och som överlåtits till nämnden, och
5. vissa ärenden som anges i särskilda föreskrifter.

3.2 Innebörden av ett delegationsbeslut

Att fatta beslut med stöd av delegation innebär att ärendet avgörs och kan då endast ändras om det överklagas genom en så kallad laglighetsprövning enligt 13 kap KL. Beslutsfattarens överordnade eller den delegerande nämnden kan alltså inte ändra beslutet. Delegationsbeslut som fattas av tjänsteman utan delegering är ogiltiga.

Om kommunfullmäktige eller nämnden fattat beslut om riktlinjer för verksamheten ska dessa följas när delegat fattar beslut. Delegaten ska förvissa sig om att behövliga medel finns för de kostnader som beslutet kan innebära.

Delegation till tjänsteman får vid dennes frånvaro utövas av förordnad ersättare. Vikarierande arbetstagare erhåller delegationsrätt i överensstämmelse med ordinarie arbetstagares delegationsrätt. Biträdande förvaltningschef är ersättare för förvaltningschefen när denne är tjänstledig eller inte tillgänglig.

3.3 Vidaredelegation

Om nämnden delegerar beslutanderätten till förvaltningschef kan delegeringen kompletteras med en rätt för förvaltningschefen att överlåta uppdraget till annan anställd. Detta kallas för vidaredelegering.

Delegerande nämnd eller förvaltningschef behåller dock sin beslutsrätt vid vidaredelegering och kan föregripa delegatens beslut genom att själv ta över ärendet och besluta.

3.4 Skillnad mellan delegationsbeslut och verkställighetsåtgärder

När en tjänsteman genomför de beslut som fattats är det att betrakta som verkställighet. I de ärenden där nämnden delegerat beslutanderätten kan det vara samma tjänsteman som fattar beslutet och verkställer det.

Gränsdragningen mellan beslut och verkställighet är ibland svår att göra och det går inte att med stöd av kommunallagen dra någon exakt gräns. Kännetecknande för ett beslut är att det finns alternativa lösningar och att beslutsfattaren måste göra vissa överväganden och bedömningar. Verkställighet innebär oftast tillämpning/genomförande av ett tidigare fattat beslut. Åtgärder av vardaglig karaktär, inom budget och inom verksamhetsområdet, som behövs för att verksamheten ska kunna bedrivas utgör i regel verkställighet. Särskilt vid målstyrning finns stor frihet för tjänstemännen att avgöra *hur* beslutet ska verkställas inom antagna riktlinjer.

Beslutanderätt på delegation ska inte förväxlas med attesträtt. Attesträtt är en behörighet att belasta viss verksamhet med kostnader eller utgifter. Regler om attesträtt finns i serviceförvaltningens attestreglemente.

Exempel på verkställighet är:

- attestering av faktura,
- avrop från ramavtal och
- direktupphandling.

Vem som inom serviceförvaltningen har rätt att utföra vilka verkställighetsåtgärder framgår bland annat av verkställighetsordningen, arbetsbeskrivningar och rutiner.

3.5 Skillnad mellan fullmakt och delegering

Att agera enligt en fullmakt och att fatta delegationsbeslut är två olika saker. En delegat har en organställning, delegaten går in i nämndens ställe och beslutar. Beslut som fattas på delegation kan, till skillnad från åtgärder som vidtas på grund av en fullmakt, överklagas genom laglighetsprövning eller förvaltningsbesvär. En person som fått en fullmakt kan inte delegera beslutanderätt i kommunalrättslig mening utan omfattar endast verkställighetsåtgärder. Anställd som vidtar en verkställighetsåtgärd behöver ha behörighet, någon form av fullmakt, för att kunna binda kommunen vid åtgärden i förhållande till utomstående. Åtgärder som vidtas på grund av en fullmakt blir istället föremål för process i allmän domstol.

Av serviceförvaltningens verkställighetsordning framgår vissa befogenheter vad gäller verkställighet för angiven personal inom serviceförvaltningen.

3.6 Undertecknande av handlingar

Begreppet firmatecknare är en civilrättslig term som används för personer som utsetts av exempelvis styrelsen för ett aktiebolag att företräda aktiebolaget och teckna dess firma. Begreppet finns inte i kommunallagen. Vem som företräder en kommun i avtalsrättsliga eller andra sammanhang avgörs istället av beslutanderättens fördelning i form av reglementen eller delegationsordningar. Den som har rätt att fatta ett visst delegationsbeslut har med andra ord också rätt att skriva på de handlingar som behövs för att kunna verkställa beslutet.

Av servicenämndens reglemente (§ 18 Undertecknande av handlingar) framgår att skrivelser, avtal och andra handlingar från nämnden ska undertecknas av ordföranden. Notera att detta gäller handlingar från nämnden och inte beslut fattade av delegat. Handlingarna ska också kontrasigneras av berörd tjänsteman. För det fall ordföranden

inte kan underteckna handlingarna ska vice ordföranden eller andre vice ordföranden eller, om dessa är hindrade, två bland övriga ledamöter underteckna handlingarna i ordförandens ställe. Av reglementet framgår också att nämnden får ge i uppdrag åt förtroendevald eller tjänsteman att underteckna vissa handlingar för nämnden.

3.7 Anmälan av beslut

En nämnd ska besluta om i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av delegation och vidaredelegation ska anmälas till nämnden. Beslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt om beslutet får överklagas genom en laglighetsprövning enligt 13 kap KL.

När anmälan tas upp i nämndens protokoll kan tidsfristen för överklagande genom laglighetsprövning börja löpa för de beslut som kan laglighetsprövas. Detta sker när bevis om protokollets justering anslås på kommunens officiella anslagstavla.

Verkställighetsåtgärder anmäls inte. Beslut som fattats med stöd av delegation på grund av att det rör en brådskande fråga enligt 6 kap 39 § KL ska däremot alltid anmälas.

Fattade beslut ska sedan anmälas till nämnden genom att dokument presenteras som en punkt vid varje nämndsammanträde.

4. Uppdatering och tolkning av delegationsordningen

När nämnd beslutar om att ändra en delegation ska respektive dokument uppdateras omgående. Om det görs ändringar i lagstiftning som inte påverkar innehållet av delegationsordningen, exempelvis att paragrafnummer ändras, ska delegationsordningen tolkas i enlighet med ändringarna.

5. Delegationsordning

5.1 Beslut enligt kommunallagen

Nr	Ärende	Delegat	Lagrum	Anmärkning
1:1	Beslut i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas.	SNordf och vice SNordf.	6 kap 39 § KL.	
1:2	Beslut om vidaredelegering av beslutanderätten till anställd i kommunen, i den mån beslutanderätt enligt denna delegationsordning delegerats till Serv dir inom SNs verksamhetsområde.	Serv dir	7 kap 6 § KL.	

5.2 Hantering av sekretessbelagda handlingar

Nr	Ärende	Delegat	Lagrum	Anmärkning
2:1	Skriftligt beslut att <i>inte</i> lämna ut allmän handling.	Serv dir	6 kap 3 § OSL och 2 kap 14-15 §§ TF.	Serv dir kan vidaredelegera.
2:2	Uppställande av förbehåll i samband med utlämnande av allmän handling.	Serv dir	10 kap 13-14 §§ OSL.	Serv dir kan vidaredelegera.

5.3 Personuppgiftsärenden

Nr	Ärende	Delegat	Lagrum	Anmärkning
3:1	Beslut i fråga om förlängd handläggningstid med anledning av komplicerad begäran eller att ett stort antal begäranden inkommit.	Serv dir	art 12.3 GDPR.	Serv dir kan vidaredelegera.
3:2	Beslut i fråga om att ta ut en rimlig avgift som täcker de administrativa kostnaderna för att vidta den åtgärd som begärts enligt artikel 15-21 GDPR.	Serv dir	art 12.5 a) GDPR.	Serv dir kan vidaredelegera.
3:3	Beslut i fråga om att vägra tillmötesgå en begäran som gjorts enligt artikel 15-21 GDPR.	Serv dir	art 12.5 b) GDPR.	Serv dir kan vidaredelegera.
3:4	Beslut i fråga om registrerads rätt till tillgång.	Serv dir	art 15 GDPR.	Serv dir kan vidaredelegera.

3:5	Beslut i fråga om registrerads rätt till rättelse.	Serv dir	art 16 GDPR.	Serv dir kan vidaredelegera.
3:6	Beslut i fråga om registrerads rätt till radering ("rätt att bli bortglömd").	Serv dir	art 17 GDPR.	Serv dir kan vidaredelegera.
3:7	Beslut i fråga om registrerads rätt till begränsning av behandling.	Serv dir	art 18 GDPR.	Serv dir kan vidaredelegera.
3:8	Beslut i fråga om anmälningsskyldighet avseende rättelse eller radering av personuppgifter och begränsning av behandling.	Serv dir	art 12.3 GDPR.	Serv dir kan vidaredelegera.
3:9	Beslut i fråga om registrerads rätt till dataportabilitet.	Serv dir	art 12.5 a) GDPR.	Serv dir kan vidaredelegera.
3:10	Beslut i fråga om registrerads rätt att göra invändningar.	Serv dir	art 12.5 b) GDPR.	Serv dir kan vidaredelegera.
3:11	Tecknande av avtal med personuppgiftsbiträde.	Serv dir	art 15 GDPR.	Serv dir kan vidaredelegera.
3:12	Beslut i fråga om att anmäla personuppgiftsincident till Datainspektionen	Serv dir	art 33 GDPR	Serv dir kan vidaredelegera.
3:13	Beslut i fråga om att informera de registrerade om inträffad personuppgiftsincident	Serv dir	art 34 GDPR	Serv dir kan vidaredelegera.
3:14	Beslut i fråga om att inte utföra en konsekvensbedömning avseende dataskydd (DPIA)	Serv dir	art 35 GDPR	Serv dir kan vidaredelegera.

5.4 Yttranden

Nr	Ärende	Delegat	Lagrum	Anmärkning
4:1	Beslut om yttranden och framställningar som inte är av större vikt till andra myndigheter och förvaltningar. Från detta undantas framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut som fattats av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats.	Serv dir	6 kap 38 § KL.	Serv dir kan vidaredelegera.

4:2	Yttrande i detaljplaneärenden med standardförfarande i delegation.	Serv dir	5 kap PBL.	Serv dir kan vidaredelegera.
4:3	Yttrande i detaljplaneärenden under granskningsskedet.	Serv dir	5 kap PBL.	Serv dir kan vidaredelegera.

5.5 Personalärenden

Nr	Ärende	Delegat	Lagrum	Anmärkning
5:1	Beslut om tillsvidare- och visstidsanställning av AOC.	SNPR	2 kap 4 och 5 §§ AB 17, 4-5 §§ LAS och 11 § MBL.	SNPR beslutar i samråd med Serv dir.
5:2	Beslut om lönerrevision avseende AOC.	Serv dir		
5:3	Beslut om tillsvidare- och visstidsanställning samt lönesättning av EkoC och StabC.	Serv dir		
5:4	Beslut om tillsvidare- och visstidsanställning samt lönesättning för befattningar avseende personal undantaget AOC, EkoC och StabC.	Serv dir		Serv dir kan vidaredelegera.
5:5	Beslut om att utse biträdande Serv dir som träder i Serv dir ställe vid kortare frånvaro, så som semester och sjukfrånvaro.	Serv dir		
5:6	Beslut om att utse biträdande AOC, EkoC och StabC som träder i dessas ställe vid kortare frånvaro, så som semester och sjukfrånvaro.	Serv dir		Serv dir kan vidaredelegera.
5:7	Beslut om omplacering och åtgärder i samband därmed.	Serv dir	7 § LAS.	Serv dir kan vidaredelegera.
5:8	Beslut om disciplinära åtgärder (skriftlig varning).	Serv dir	3 kap 10-11 §§ AB 17.	Serv dir kan vidaredelegera.

5:9	Beslut att säga upp arbetstagare från tjänst på grund av arbetsbrist eller personliga skäl.	Serv dir	7 kap 33-34 §§ AB 17 och 7 § LAS.	Serv dir kan vidaredelegera.
5:10	Beslut om avskedande.	Serv dir	18-20 §§ LAS.	Serv dir kan vidaredelegera.
5:11	Beslut om tillåtelse av viss bisyssla.	Serv dir	3 kap 8 § AB 17.	Serv dir kan vidaredelegera.
5:12	Ansvar för arbetsmiljöuppgifter.	Serv dir	3 kap AML Enligt kommunens reglementen är respektive nämnd ansvarig för arbetsmiljöfrågor inom dess verksamhetsområde.	Serv dir kan vidaredelegera. Vidaredelegering av arbetsmiljöuppgifter framgår av beslut om fördelning av arbetsmiljöuppgifter för serviceförvaltningen, 2015-12-16.
5:13	Beslut om facklig företrädares ledighet på grund av det fackliga uppdraget och anställningsförmåner i samband med ledigheten.	Serv dir i samråd med förhandlingschef.	6-7 §§ LFF.	

5.6 Ekonomiärenden

Nr	Ärende	Delegat	Lagrum	Anmärkning
6:1	Besluta om attestreglemente och utse attestanter för SNS ansvarsområden.	Serv dir		
6:2	Beslut om av/nedskrivningar av fordringar mellan 100 tkr-200 tkr.	SNAU		
6:3	Beslut om av/nedskrivningar av fordringar upp till 100 tkr.	Serv dir		
6:4	Beslut om av/nedskrivningar av fordringar upp till 50 tkr.	Serv dir		Serv dir kan vidaredelegera.

6:5	Beslut om att anta eller förkasta förlikning eller annan överenskommelse i mål eller ärende som inte omfattas av annan bestämmelse i denna delegationsordning och uppgår till ett ekonomiskt värde om högst 750 tkr.	SNAU		
6:6	Beslut om att anta eller förkasta förlikning eller annan överenskommelse i mål eller ärende som inte omfattas av annan bestämmelse i denna delegationsordning och uppgår till ett ekonomiskt värde om högst 500 tkr.	Serv dir		
6:7	Beslut om att anta eller förkasta förlikning eller annan överenskommelse i mål eller ärende som inte omfattas av annan bestämmelse i denna delegationsordning och uppgår till ett ekonomiskt värde om högst 250 tkr.	Serv dir		Serv dir kan vidaredelegera.

5.7 Upphandling

Nr	Ärende	Delegat	Lagrum	Anmärkning
7:1	Beslut att annonsera förfrågningsunderlag för <u>entreprenader</u> understigande det tröskelvärde som ska tillämpas enligt 5 kap 1 § LOU, beslut om att avbryta sådan upphandling samt övriga beslut inom ramen för upphandlingen.	Serv dir	LOU. Beslut kan inte överklagas enligt KL, endast enligt LOU.	Serv dir kan vidaredelegera.

7:2	Beslut om att annonsera förfrågningsunderlag för <u>övriga upphandlingar</u> understigande det tröskelvärde som gäller vid tillämpning av 5 kap 1 § bilaga 2 LOU och beslut om att avbryta sådan upphandling samt övriga beslut inom ramen för upphandlingen.	Serv dir	Se 7:1.	Serv dir kan vidaredelegera.
7:3	Beslut om att avbryta upphandling.	Serv dir	Se 7:1.	

5.8 Köp/försäljning och andra beslut gällande investeringar i fastigheter, lokaler och bostäder

Nr	Ärende	Delegat	Lagrum	Anmärkning
8:1	Beslut om att köpa och sälja fastighet, fast egendom och bostadsrätt upp till 5 mnkr.	SNPR	1-2, 4 kap JB, BrL och styrande dokument för lokal-investeringsprocessen inom Lunds kommun.	
8:2	Beställa investering för förvaltningens egna behov, exempelvis mindre lokalanpassning för SFs personal, för högst 5 mnkr eller beställa extern inhyrning för förvaltningens egna behov med en avtalad årshyra om högst 500 tkr.	Serv dir	Styrande dokument för lokal-investeringsprocessen inom Lunds kommun.	
8:3	Godkänna beställning från annan förvaltning av investering, exempelvis mindre lokalanpassning, för högst 5 mnkr eller beställa extern inhyrning med årlig hyresutgift för högst 500 tkr, samt besluta om verkställande av beställning.	Serv dir	Styrande dokument gällande kommunens lokal-investeringsprocess.	

8:4	Beslut om att beställa ny eller ändring av detaljplan i ärenden/projekt där det finns en beställning om eller ett beslut från kommunstyrelsen om investeringsbeslut.	SNPR		
8:5	Anmäla om avvikelser i investeringsprojekt i enlighet med gällande regelverk och beslut för det enskilda projektet.	SNAU och SNPR	Styrande dokument gällande kommunens lokalinvesteringssprocess.	

5.9 Nyttjanderätter (hyresavtal, arrenden, leasing mm)

Nr	Ärende	Delegat	Lagrum	Anmärkning
9:1	Ingå avtal innebärande <u>in-</u> eller <u>uthyrning</u> av <u>bostäder</u> eller <u>lokaler</u> med en avtalad hyrestid om högst 10 år och/eller en avtalad årshyra om högst 5 mnkr.	Serv dir	12 kap JB.	Avtalstiden för tillsvidareavtal är densamma som uppsägningstiden.
9:2	Ingå avtal innebärande <u>in-</u> eller <u>uthyrning</u> av <u>bostäder</u> eller <u>lokaler</u> med en avtalad hyrestid om högst 10 år och/eller en avtalad årshyra om högst 3 mnkr.	Serv dir	12 kap JB.	Serv dir kan vidaredelegera. Se 9:1.
9:3	Ingå avtal och säga upp/ingå överenskommelse om upphörande av avtal gällande övriga nyttjanderätter till <u>fast egendom</u> med en avtalad kontraktstid om högst 10 år och/eller en avtalad årshyra om högst 5 mnkr.	Serv dir	7-15 kap JB.	
9:4	Ingå avtal och säga upp/ingå överenskommelse om upphörande av avtal gällande övriga nyttjanderätter till <u>fast egendom</u> med en avtalad kontraktstid om högst 5 år och/eller en avtalad årshyra om högst 3 mnkr.	Serv dir	7-15 kap JB.	Serv dir kan vidaredelegera.

9:5	Ingå avtal och säga/ingå överenskommelse om upphörande av avtal gällande nyttjanderätt till <u>lös egendom</u> (bland annat leasing) med en avtalad kontraktstid om högst 5 år och/eller en avtalad årshyra om högst 3 mnkr.	Serv dir	7-15 kap JB.	
9:6	Ingå avtal och säga/ingå överenskommelse om upphörande av avtal gällande nyttjanderätt till <u>lös egendom</u> (bland annat leasing) med en avtalad kontraktstid om högst 5 år och/eller en avtalad årshyra om högst 1 mnkr.	Serv dir	7-15 kap JB.	Serv dir kan vidaredelegera.
9:7	Övriga beslut, med undantag för beslut om att ingå hyresavtal, gällande SFs hyresförhållanden som inte delegerats till Serv dir.	SNAU		

5.10 Försäljning av tjänster och entreprenader

Nr	Ärende	Delegat	Lagrum	Anmärkning
10:1	Lämna anbud, teckna avtal, ingå förlikning och överenskommelse om upphörande av avtal innebärande försäljning av tjänster och/eller entreprenader som utförs av befintlig förvaltning till en kostnad om högst 40 mnkr.	SNordf och vice SNordf.		
10:2	Lämna anbud, teckna avtal, ingå förlikning och överenskommelse om upphörande av avtal innebärande försäljning av tjänster och/eller entreprenader som utförs av befintlig förvaltning till en kostnad om högst 25 mnkr.	Serv dir		Serv dir kan vidaredelegera.

5.11 Samverkansavtal

Nr	Ärende	Delegat	Lagrum	Anmärkning
11:1	Beslut om att ingå samverkansavtal i ärenden som inte delegerats till Serv dir att fatta beslut om.	SNPR		
11:2	Beslut om att ingå samverkansavtal i ärenden som i övrigt delegerats till Serv dir att fatta beslut om.	Serv dir		
11:3	Beslut om att ingå samverkansavtal i ärenden som i övrigt delegerats till Serv dir att fatta beslut om med rätt att vidaredelegera.	Serv dir		Serv dir kan vidaredelegera.